

**Autór prosi
o przyjęcie**

ODBITKA Z „POLSKIEGO TYGODNIKA LEKARSKIEGO”
1966 R. XXI, Nr 23, str. 857—861

BOLESŁAW POPIELSKI

**Rys historyczny Polskiego Towarzystwa
Medycyny Sądowej i Kryminologii**

WARSZAWA

1966

Polskie Towarzystwo Medycyny Sądowej i Kryminologii wzięło swój początek z posiedzeń naukowych poświęconych kryminologii i medycynie sądowej, zapoczątkowanych w r. 1937 w Warszawie. W numerze drugim „Czasopisma Sądowo-Lekarskiego” w rubryce kronika (1937, 10, 171) czytamy: „Dnia 14 maja br. odbyło się w Zakładzie Medycyny Sądowej. U.J.P. (Uniwersytetu Józefa Piłsudskiego) pierwsze z wspólnych, z udziałem prawników i lekarzy, zamierzonych posiedzeń, poświęcone zagadnieniom z zakresu kryminologii i medycyny sądowej. Obecnych 17 osób”. W tymże roku, na posiedzeniu w dniu 30.X. prof. W. Grzywo-Dąbrowski zaproponował założenie Polskiego Towarzystwa Medycyny Sądowej i Kryminologii, a Redakcja wspomnianego Czasopisma Sądowo-Lekarskiego podała w Nr 4 tegoż roku (1937, 10, 352): „W Warszawie zostały podjęte kroki w sprawie zorganizowania Towarzystwa Medycyny Sądowej i Kryminologii. Pierwsze Walne Zebranie zatwierdzonego Towarzystwa odbyło się 3.III.1938 r. w Warszawie w Zakładzie Medycyny Sądowej U.J.P. Na tymże zebraniu założono Oddział Warszawski Towarzystwa. Oddziały Towarzystwa w innych miastach uniwersyteckich zorganizowano dopiero w pierwszych latach po ostatniej wojnie.

§ 3 Statutu Towarzystwa w następujący sposób określa jego cele:

„P.T.M.S. i K. ma na celu ogniskowanie, organizowanie i popieranie pracy naukowej i praktycznej w zakresie medycyny sądowej i kryminologii”.

Zorganizowane w latach 1937 i 1938 Towarzystwo sięga swymi korzeniami lat znacznie wcześniej. Grono lekarzy i prawników tego samego środowiska naukowego i sądowego warszawskiego utworzyło jeszcze w roku 1921 Towarzystwo Kryminologiczne, o analogicznych celach, które z przerwami działało do r. 1936 (Czasopismo Sądowo-Lekarskie Rok IX, Nr 4, str. 324). Do środowiska tego należeli w r. 1921 prof. Wiktor Grzywo-Dąbrowski profesor medycyny sądowej U.J.P. w Warszawie, b. prezes Sądu Najwyższego — adwokat Al. Mogilnicki, adwokaci H. Ettinger i M. Korenfeld, prok. J. M. Gumiński, płk dr J. Nelken, w r. 1936 w skład Zarządu Towarzystwa Kryminologicznego wchodził oprócz wymienionych prof. Grzywo-Dąbrowski i płk dr J. Nelkena — prof. St. Glazer, doc. dr med. Łuniewski, doc. dr Radzinowicz, K. Rudnicki, sędziowie Wł. Sliwowski, Seweryn Walfisz, prok. St. Lubodziecki i adw. St. Rudno.

Pierwszy Zarząd Głównego P.T.M.S. i K., który został wybrany, ukonstytuował się w dniu 3 marca 1938 r. w następującym składzie: 1. prof. dr Wiktor Grzywo-Dąbrowski, 2. sędzia S. Okr. Mikołaj Halfter, 3. prof. dr Stefan Horoszkiewicz, 4. prok. Sądu Najwyższ. Stanisław Lubodziecki, 5. doc. dr Witold Łuniewski, 6. prof. dr Jan Olbrycht, 7. prof. dr Sergiusz Schilling-Siengalewicz, 8. prof. dr Włodzimierz Sięradzki, 9. sędzia Sądu Najw. Włodzimierz Sokalski.

Prof. dr Leon Wachholz — w uznaniu wybitnych zasług dla rozwoju medycyny sądowej — został mianowany Pierwszym Członkiem Honorowym Towarzystwa.

Do Komisji Rewizyjnej zostali wybrani: 1. sędzia Sądu Najw. Kazimierz Fleszyński, 2. prof. dr Stefan Glaser, 3. podinsp. P.P. Józef Jakubiec. Jako zastępcy do Komisji Rewizyjnej: Władysław Felc i dr Bolesław Popielski.

Działalność naukowa w dziedzinie medycyny sądowej nie datuje się jednak od zorganizowania Towa-

rzystwa Kryminologicznego i Polskiego Towarzystwa Medycyny Sądowej i Kryminologii. Zaczęła się ona znacznie wcześniej.

Medycyna sądowa, jako wyodrębniona i samodzielna gałąź nauk lekarskich istniała w Polsce już w wieku XIX. W tym czasie wydano w języku polskim pierwsze podręczniki poświęcone medycynie sądowej i jej pograniczom.

Pierwsze drukowane prace o tematyce, która odpowiada dzisiejszej medycynie sądowej, zaczęły się ukazywać w Polsce bardzo wcześnie, bo już w początkach XVI stulecia (Petrus de Albano; „Opus toxicorum” (per W. Haldenhoff de Thorn emendatum. Lipsiae) 1500. — Critius And: „Deploratio mortis Barbarae reg” Cracoviae. Haller. 1915. — Lublin Val. (Lubelszyk): „De impotentia et causis ineptiae”. 1545. — Erasmus Totherod: „De libero arbitrio” (Crac. Vict?) 15 — Rogalius J.? „Juditium” albo „rozsądek”. Kraków. 1583. — Szeliga Wojciech: „De venenis” Venetiis. Mejetus. 1584. (Dedic. Stephano, regi Polon.) itd.

Katedry medycyny sądowej na wyższych uczelniach w Polsce istniały już w XIX stuleciu; pierwsza z nich powstała w Krakowie w r. 1804. W uniwersytecie warszawskim wykładano medycynę sądową od r. 1820, a w akademii wileńskiej od r. 1832, w uniwersytecie lwowskim od r. 1897.

W Polsce istniały w okresie międzywojennym katedry medycyny sądowej połączone z Zakładami w Warszawie (nowoorganizowana w r. 1920), Krakowie, Wilnie (nowoorganizowana w r. 1924), Lwowie i Poznaniu (utworzona w r. 1921).

Prace naukowe z dziedziny medycyny sądowej przedstawiono — podobnie jak prace z innych dziedzin nauk lekarskich — na Zjazdach Przyrodników i Lekarzy Polskich; do roku 1900 referowano je na posiedzeniach ogólnych lub też nauk podstawowych i morfologicznych, zaś od r. 1900 organizowane były w ramach tych Zjazdów oddzielne sekcje poświęcone

medycynie sądowej (obradę ostatnią z nich odbyły się na Zjeździe Lekarzy i Przyrodników Polskich w r. 1937 we Lwowie).

Po ostatniej wojnie, życie organizacyjno-naukowe w dziedzinie medycyny sądowej uległo znacznemu ożywieniu.

Poza zakładami medycyny sądowej w Krakowie i Poznaniu, które ocalały z pożogi wojennej i wymagały jedynie uzupełnienia w wyposażeniu — w pozostałych ośrodkach musiano odbudowywać doszczętnie zniszczone i zdewastowane budynki (Warszawa, Wrocław) lub też adaptować inne pomieszczenia albo budować nowe na potrzeby nowopowstających katedr i zakładów. W r. 1954 istnieje już 10 zakładów medycyny sądowej przy wszystkich Wydziałach Lekarskich Akademii Medycznych. Są to zakłady w następujących miastach: — w nawiasach podano datę uruchomienia lub wznowienia działalności oraz nazwisko organizatora lub kierownika: Lublin (jesień 1944 — S. Siengalewicz); Kraków (18.I.1945 B. Popielski, od 15.VI.1945 J. Olbrycht); Poznań (1945 — St. Łaguna, od 1946 S. Siengalewicz); Warszawa (1945 — Grzywo-Dąbrowski); Wrocław — początek 1946 — B. Popielski); Gdańsk — 1946 — St. Manczarski); Łódź (1945 — W. Lewiński, od 1946 — B. Puchowski); Szczecin (1951 — J. Walczyński); Zabrze (T. Pragłowski); Białystok (1953 — M. Byrdy). W r. 1964 utworzono jedenastą katedrę medycyny sądowej przy Wojskowej Akademii Medycznej w Łodzi (kierownik ppłk. dr W. Lewkowski).

Pracę podejmowano w najtrudniejszych warunkach: w prymitywnych pomieszczeniach zastępczych. Brak było aparatury i urządzeń. W wielu przypadkach dopiero w kilka lat po rozpoczęciu działalności zakłady uzyskiwały w wyniku odbudowy, adaptacji lub nowobudowy, własne jako tako urządzone pomieszczenia. Braki personalne były również olbrzymie; z katedry asystenckiej niewiele pozostało po

wojnie i nie wszyscy z pozostałych przystąpili do pracy. W wielu zakładach przez długie lata pełnili obowiązki asystentów studenci medycyny.

W r. 1948 odbyła się we Wrocławiu pierwsza konferencja profesorów medycyny sądowej, na której omówiono najważniejsze zagadnienia organizacyjno-naukowe. Następne konferencje, przekształcone później w Komisję Medycyny Sądowej przy Radzie Naukowej przy Ministrze Zdrowia odbywały się periodycznie w ciągu dziesięciolecia 1948—1958; uchwalono na nich program wykładów i ćwiczeń z medycyny sądowej na wydziałach lekarskich Akademii Medycznych, dyskutowano i koordynowano plany naukowe zakładów, opracowano program specjalizacji z medycyny sądowej zatwierdzony następnie przez Ministerstwo Zdrowia, podjęto liczne uchwały o charakterze naukowym i organizacyjnym m.in. o sprawie badań grup krwi w procesach o dochodzenie ojcostwa, w sprawie kontroli badań na zawartość alkoholu we krwi oraz opracowano projekt taryfy za czynności sądowo-lekarskie, zatwierdzony następnie przez Ministerstwo Sprawiedliwości.

Już w toku pierwszej z wymienionych konferencji w r. 1948 we Wrocławiu uchwalono wznowić działalność polskiego Towarzystwa Medycyny Sądowej i Kryminologii i wszcząć starania o wznowienie wydania czasopisma poświęconego medycynie sądowej.

Pierwszym po wojnie przewodniczącym Towarzystwa był prof. Grzywo-Dąbrowski (do roku 1956); następnymi przewodniczącymi byli: B. Popielski (1956—1960); W. Dzułyński (1960—1964) i Br. Puchowski (1964 do chwili obecnej). Oddziały Towarzystwa — poza Warszawą powstały w Krakowie, Gdańsku, Poznaniu, Szczecinie i we Wrocławiu. *! Ładzi*

Członkami Oddziałów Towarzystwa są przede wszystkim pracownicy naukowcy zakładów medycyny sądowej i prawnicy, zarówno praktycy (sędziowie, prokuratorzy, adwokaci, oficerowie M.O.) — jak i pra-

żownicy naukowcy uniwersyteckich katedr Wydziałów Prawa (zwł. prawa karnego).

Działalność naukowa Oddziałów polega na organizowaniu systematycznych posiedzeń naukowych lub większych o krajowym zasięgu konferencji naukowych. Ponadto prowadzona jest działalność popularyzacyjno-naukowa przede wszystkim w środowiskach pracowników Wymiaru Sprawiedliwości (Sądy, Prokuratury, Adwokatury, M.O.) zapoznające ich z zagadnieniami różnych dziedzin medycyny sądowej.

Zarząd Główny Towarzystwa jest reprezentacją medycyny sądowej w Kraju i spełnia rolę kierowniczą i koordynacyjną załatwiając wszystkie ważniejsze sprawy naukowo-organizacyjne, dotyczące medycyny sądowej (od około roku 1958 Zarząd Główny podjął agendy Komisji Medycyny Sądowej przy Radzie Naukowej przy Ministrze Zdrowia). Przyjęto jako zasadę, że w posiedzeniach Zarządu Głównego biorą udział wszyscy kierownicy katedr medycyny sądowej w Kraju.

Wyrazem wspomnianego ożywienia działalności naukowej były ogólnokrajowe Konferencje Naukowe i Zjazdy Naukowe. W dwudziestoleciu powojennym odbyły się następujące zjazdy:

1. Warszawa — 15, 16 grudnia 1955 r.

I. Zjazd Medyków Sądowych.

Tematyka Zjazdu:

a) toksykologia alkoholu, b) serohematologia sądowa, c) błędy w sztuce lekarskiej.

2. Wrocław — 28, 29 września 1956 r.

Narada robocza — 28 września 1956 r.

Tematyka Narady:

a) organizacja służby sądowo-lekarskiej w terenie podległych poszczególnym Zakładom Medycyny Sądowej, b) wymiana informacji o będących w toku pracach naukowych, c) wydanie zbiorowego podręcznika medycyny sądowej. Konferencja naukowa w

sprawie badań biologicznych w sądowych procesach o dochodzenie ojcostwa — 29.IX.1956 r.

Tematyka konferencji:

a) produkcja, standaryzacja i kontrola surowic diagnostycznych do oznaczeń grup krwi, b) rozszerzenie oznaczeń grup krwi na nieobowiązujące dotychczas układy grup krwi, c) badania antropologiczne w procesach o dochodzenie ojcostwa i możliwości ich zastosowania w Kraju.

3. Poznań — 3, 4, 5, października 1957 r.

Krajowa Narada Naukowo-Robocza.

Tematyka Narady:

a) psychiatria sądowa, b) urazowość wśród dzieci ze stanowiska społecznego i sądowo-lekarskiego, c) lekarz w obliczu prawa.

4. Białystok — 19—21 maja 1960 r.

II Zjazd Polskich Medyków Sądowych

a) nowoczesne metody laboratoryjne w medycynie sądowej (ze szczególnym uwzględnieniem osiągnięć serohematologii i chemii sądowej), b) zagadnienia prawne, orzecznictwo, kryminalistyka.

5. Szczecin — 22—24 czerwca 1961 r.

II Krajowa Robocza Konferencja Naukowa

Tematyka konferencji:

a) zagadnienia prawne i organizacyjne medycyny sądowej, b) uszkodzenia ciała, c) tanatologia sądowa, d) toksykologia sądowa, e) serologia sądowa, dochodzenie ojcostwa, f) kryminalistyka.

6. Szczecin — 14 lutego 1963 r.

I. Szczecińskie Sympozjum Naukowe

Tematyka sympozjum:

zagadnienie progu nietrzeźwości.

7. Wrocław — 16—19 września 1965 r.

III Zjazd Polskich Medyków Sądowych

Tematyka zjazdu:

a) serohematologia sądowa i inne metody badania dowodów rzeczowych, b) badania laboratoryjne materiału sekcyjnego (badania dodatkowe w związku z sekcją zwłok), c) toksykologia i chemia sądowa.

gdzie Panceri?
" K-NA 1963

Zagadnienia naukowe będące tematem prac popieranych przez Towarzystwo — jak to już częściowo wynika z przedstawionego spisu Zjazdów i Konferencji naukowych — obejmują wiele dziedzin medycyny sądowej. Szczególną uwagę poświęcono aktualnym i ważnym zagadnieniom o znaczeniu społecznym, takim jak: alkoholizm a wypadki drogowe; zapobieganie nieszczęśliwym wypadkom dzieci; badania grup krwi w sprawach o ojcostwo i alimenty, wypadki przy pracy ze szczególnym uwzględnieniem swoistości terenu i charakteru pracy (górnictwo — przemysł chemiczny — morze — wieś) łącznie z orzecznictwem lekarskim ubezpieczeniowym i zagadnieniami zapobiegania.

W ośrodkach będących siedzibą oddziałów Towarzystwa lub katedr i zakładów ¹⁾ opracowywane są zagadnienia ze wszystkich niemal działów medycyny sądowej. Tematem wiodącym opracowywanym we wszystkich prawie ośrodkach — a mającym duże znaczenie dla Wymiaru Sprawiedliwości — jest serohematologia sądowa (opracowywanie i doskonalenie laboratoryjnych metod badania dowodów rzeczowych na obecność krwi i innych płynów ustrojowych oraz ich identyfikacji). W tej dziedzinie polska medycyna sądowa osiągnęła w ostatnich dziesiątkach lat poziom bardzo wysoki. Zagadnienia traumatologii sądowo-lekarskiej, zwłaszcza zagadnienia wypadków drogowych i wypadków przy pracy, oraz zagadnienia tanatologii sądowej są również przedmiotem zainteresowań naukowych większości ośrodków.

Problematyka opracowywana w poszczególnych ośrodkach przedstawia się następująco:

Białystok:

¹⁾ Nie we wszystkich miastach będących siedzibą Akademii Medycznych istnieją formalnie zorganizowane Oddziały Towarzystwa. W tych miastach, w których brak Oddziałów Towarzystwa rolę ich spełniają katedry i zakłady medycyny sądowej.

Skojarzone działanie środków farmakologicznych i alkoholu. Badania serologiczne populacji województw wschodnich. Wypadki przy pracy na wsi. Analiza wypadków drogowych.

Gdańsk:

Serohematologia (dochodzenie ojcostwa, fitoaglutyniny grzybów). Toksykologia zatruc grzybami. Oznaczanie przeżyciowości obrażeń i czasu śmierci. Wypadki drogowe i przy pracy. Orzecznictwo sądowo-psychiatryczne.

(Oddział Towarzystwa w Gdańsku zorganizowano w r. 1951).

Kraków:

a) Zakład Medycyny Sądowej AM

Metody identyfikacji w medycynie sądowej. Diagnostyka śmierci sercowej nagłej.

b) Instytut Ekspertyz Sądowych Ministerstwa Sprawiedliwości. Toksykologia i chemia sądowa ze szczególnym uwzględnieniem nowoczesnych metod wykrywania trucizn. Metody wykrywania alkoholu we krwi, moczu i narządach wewnętrznych.

Oddział Towarzystwa w Krakowie zorganizowano 29.X.1950 r.)

Lublin:

Orzecznictwo lekarskie ubezpieczeniowe. Toksykologia sądowa.

Łódź:

Nietrzeźwość a wypadki drogowe i wypadki w pracy.

Poznań:

a) Zakład Medycyny Sądowej AM

Zagadnienia toksykologiczne w badaniach noworodków. Medycyna drogowa i wypadkowa.

b) Zakład Kryminalistyki Wydziału Prawa Uniwersytetu Poznańskiego. Ekspertyza dokumentów (w szczególności badania środków kojących). Ekspertyza głosu.

odd. w 1967 r

(Oddział Towarzystwa powstał 22.II.1957 r. Sekcję Zielonogórską oddziału zorganizowano 29.XI.1960 r. Sekcję Medycyny Drogowej i Wypadkowej zorganizowano 11.II.1965 r.).

Szczecin:

Orzecznictwo sądowo-lekarskie w sprawach karnych i cywilnych. Zagadnienia wypadków drogowych. Toksykologia alkoholu. Broń palna w aspekcie sądowo-lekarskim i kryminalistycznym. Medycyna sądowa portu i morza. Serologia grupy O w aspekcie sądowo-lekarskim.

(Oddział Towarzystwa w Szczecinie powstał 29.IV.1955).

Warszawa:

a) Zakład Medycyny Sądowej AM

Zagadnienia społeczno-lekarskie: dzieciobójstwo, samobójstwo. Przerwanie ciąży. Czyny nierządne. Odpowiedzialność karna lekarza. Badania dowodów rzeczowych. Toksykologia, Tanatologia. Elektropatologia.

b) Zakład Kryminalistyki Komendy Głównej M. O. Kryminalistyka we wszystkich swych działach ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb praktyki organów ścigania. Badania krwi na zawartość alkoholu. Problematyka biegłego. Problematyka przestępczości zawodowej. Zakład wydaje czasopismo „Problemy Kryminalistyki” poświęcone zagadnieniom kryminalistyki, kryminologii, jak również medycyny sądowej, prawa karnego materialnego i procesu karnego.

(Oddział warszawski wznowiono po wojnie w r. 1947).

Wrocław:

a) Zakład Medycyny Sądowej AM

Serohematologia sądowa (identyfikacja śladów krwi, nasienia i innych płynów ustrojowych; rozmieszczenie grup krwi) krwinek i surowic (w populacji polskiej). Zagadnienia prawne w medycynie (Orzecznictwo lekarskie karne, cywilne i ubezpieczeniowe; odpowiedzialność lekarza). Seksuologia (wychowanie i uświadomienie seksualne młodzieży jako zagadnienie społeczne; przestępstwa seksualne).

b) Zakład Kryminalistyki Wydziału Prawa Uniwersytetu Wrocławskiego.

Taktyka dochodzenia przestępstw. Technika i taktyka popełniania przestępstw p-ko mieniu (kradzież kieszonkowa, kradzież z włamaniem).

(Oddział Towarzystwa we Wrocławiu powstał 28.II. 1951).

Zabrze:

Elektropatologia. Toksykologia alkoholu; toksykologia leków; toksykologia pestycydów. Metodyka badań toksykologicznych. Traumatologia i orzecznictwo ubezpieczeniowe ze szczególnym uwzględnieniem górnictwa.

(Członkowie Towarzystwa z terenu Górnego Śląska związani są organizacyjnie z Oddziałem Krakowskim).

PIŚMIENNICTWO

O najstarszych publikacjach z dziedziny medycyny sądowej już wspomniano, sięgają one XV stulecia. Dopiero jednak wiek XIX, w którym wydano liczne podręczniki z dziedziny medycyny sądowej i przede wszystkim wiek XX, w którym — oprócz podręczników i monografii — zaczęło się ukazywać stałe czasopismo fachowe poświęcone medycynie sądowej, stawia piśmiennictwo polskie na poziomie odpowiadającym światowemu.

Dzięki usilnym staraniom prof. Grzywo-Dąbrowskiego rozpoczęto w roku 1928 wydawać pod Jego redakcją kwartalnik p.t. „Czasopismo Sądowo-Lekarskie”. Dwanaście roczników „Czasopisma” (ostatni z roku 1939) jest chlubnym świadectwem rozwoju medycyny sądowej w tym okresie. Kontynuacją „Czasopisma” po wojnie jest wychodzące od r. 1951 „Archiwum Medycyny Sądowej, Psychiatrii Sądowej i Kryminalistyki”. Do roku 1965 ukazało się 17 tomów Archiwum. Jest ono organem Polskiego Towarzystwa Medycyny Sądowej i Kryminologii.

Organem stało się dopiero od r. 1967-68

Bibliografia najwcześniejszego okresu medycyny sądowej (do roku 1882) zebrana jest w „Podręczniku Medycyny Sądowej” dr Longina Feigela (Lwów, 1883, nakładem autora).

Roczniki „Czasopisma” i „Archiwum” zawierają bibliografię z dziedziny medycyny sądowej i nauk pokrewnych opracowywaną systematycznie przez Grzywo-Dąbrowskiego. Obejmuje ona lata 1927 — 1939 oraz 1945 — 1961.

Bibliografię najważniejszych prac z okresu międzywojennego opracowaną przez B. Popielskiego zawiera publikacja pt. „Stan Kryminalistyki i Medycyny Sądowej” Wydawnictwo Ministerstwa Sprawiedliwości. Warszawa 1951.

Ważniejsze podręczniki i dzieła monograficzne z dziedziny medycyny sądowej i nauk pokrewnych, wydane w latach 1883 — 1965:

1. Feigel L.: Medycyna sądowa. Lwów, 1883.
2. Wachholz L.: Podręcznik medycyny sądowej. Kraków, 1899.
3. Wachholz L. i Ciechanowski St.: Technika sekcji zwłok, Kraków, 1919.
4. Wachholz L.: Medycyna sądowa, Kraków 1920 II wyd. Kraków, 1933 IV wyd.
5. Wachholz L.: Psychopatologia sądowa. Kraków, 1923.
6. Popielski B.: Identyfikacja śladów krwi ludzkiej w medycynie sądowej, Lwów, 1939.
7. Puchowski B.: O zatruciu tlenkiem węgla, Warszawa, 1949.
8. Grzywo-Dąbrowski W.: Podręcznik medycyny sądowej, Warszawa, I wyd. 1948, II wyd. 1958.
9. Olbrycht J. i Kowalczykowa J.: Diagnostyka sekcyjna i anatomopatologiczna i sądowo-lekarska, Kraków 1950, I wyd. 1953, II wyd.
10. Schilling-Siengalewicz S.: Zarys medycyny sądowej i toksykologii, Warszawa, 1950.
11. Schilling-Siengalewicz S.: Toksykologia, Warszawa, I wyd. 1947, II wyd. 1952.
12. Grzywo-Dąbrowski W.: Medycyna sądowa dla prawników, Warszawa, I wyd. 1952, II wyd. 1957.

13. Dżułyński W.: Orzecznictwo lekarskie wypadkowe w chorobach wewnętrznych, Warszawa, 1953.
14. Chróścielewski E. i Seyfriedowa H.: Sekcja zwłok płodu i noworodka, Warszawa, 1954.
15. Manczarski St.: Medycyna sądowa w zarysie, Warszawa, I wyd. 1954, II wyd. 1957, III wyd. 1962.
16. Popielski B.: Orzecznictwo lekarskie i zagadnienia prawne w wenerologii, Warszawa, 1956.
17. Olbrycht J.: Medycyna sądowa w procesie karnym, Warszawa, I wyd. 1957, II wyd. 1964.
18. Dżułyński W.: Orzecznictwo lekarskie w uszkodzeniach narządu ruchu. Warszawa, 1960.
19. Popielski B.: Medycyna i Prawo. Warszawa, 1963.
20. Walczyński J. Z.: Przewodnik do ćwiczeń medycyny sądowej. Warszawa, 1964.

W planach Towarzystwa — oprócz przewidzianego statutowo popierania, koordynowania i organizowania nauki (konferencje i zjazdy naukowe) — leżą dalsze starania (dotąd bezowocne) o utworzenie w Kraju służby sądowo-lekarskiej — na odpowiednim poziomie dla potrzeb praktyki.

Badania z dziedziny medycyny sądowej dla potrzeb praktyki wykonywane są w większości przez lekarzy nie specjalistów i dlatego poziom orzecznictwa lekarskiego (zwłaszcza sądowego karnego i cywilnego, a także ubezpieczeniowego) jest bardzo niski. Nieuregulowanie spraw orzecznictwa sądowo-lekarskiego i brak stanowisk i etatów dla medyków sądowych zniechęca młodych lekarzy do specjalizowania się w medycynie sądowej, toteż dyscyplina ta stała się wysoce deficytowa. Jedynymi ośrodkami grupującymi specjalistów medyków sądowych są zakłady medycyny sądowej Wydziałów Lekarskich Akademii Medycznych. Zakłady te, powołane przede wszystkim do prac badawczo-naukowych i dydaktycznych, obciążone są nadmiernie badaniami dla potrzeb praktyki, zwłaszcza wobec wysoce niewystarczającej liczby etatów dla lekarzy i personelu pomocniczego. Dezyderatem Towarzystwa jest utworzenie w kraju odpowiedniej

liczby stanowisk medyków sądowych dla potrzeb praktyki. Opiekę i kontrolę nad nimi mogłyby — przynajmniej w okresie początkowym — sprawować zakłady medycyny sądowej akademii medycznych. Brak zorganizowanej służby sądowo-lekarskiej niewątpliwie wpływa niekorzystnie na rozwój medycyny sądowej w Kraju.

Otrzymano: 12.III.1966; adres: Wrocław, Zakład Medycyny Sądowej AM.

Zam. 4799/a, M-87

Państwowy Zakład Wydawnictw Lekarskich. Warszawa.
Nakład 60 egz. Format AS, na papierze VII kl. druk. stat. 61 × 86

Zakłady Graficzne Dom Słowa Polskiego. Warszawa.